

Harju maakonnas Kuusalu vallas Kotka külas Tihase kinnistu eraldistel 2, 5, 11, 13, 15, 25, 27, 38 ja 39 harvendusraie ning eraldistel 4, 10, 16, 23, 24 ja 26 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 28.06.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22 ja lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Harju maakonnas Kuusalu vallas Kotka külas Tihase kinnistu (registriosa nr 5297502, katastriüksus katastritunnusega 42301:004:0126) eraldistel 2, 5, 11, 13, 15, 25, 27, 38 ja 39 harvendusraie ning eraldistel 4, 10, 16, 23, 24 ja 26 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Koit Viliberg esitas 28.06.2024 Osaühing Valga Puu (registrikood 10600304) volitatud esindajana Keskkonnaametile metsateatised Tihase kinnistu eraldistel 2, 5, 11, 13, 15, 25, 27, 38 ja 39 harvendusraie tegemiseks ning eraldistel 4, 10, 16, 23, 24 ja 26 sanitaarraie tegemiseks. Raie on kavandatud kokku 8,16 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 638 tm. Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr-te 50001042368, 50001042369, 50001042370, 50001042371, 50001042372, 50001042373, 50001042374, 50001042375, 50001042376, 50001042377, 50001042378, 50001042379, 50001042380, 50001042381 ja 50001042382 all.

Kavandatav raieala paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Lahemaa loodusalal ja Lahemaa linnualal ning Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrusega nr 18 „Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri) kaitse alla võetud Lahemaa rahvuspargi Lahemaa piiranguvööndis.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 6¹ lg 3, § 7 p 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 4, MS § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11

lg 2³). Eelhindang lisatakse KMH algamise või algamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 4). Keskkonnaamet teavitas 12.07.2024 ja 30.10.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste menetlustähtaja ületamisest (kirjad on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr-te 13-4/24/14929 ja 13-4/24/14929-2 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Tihase kinnistu eraldistel 2, 5, 11, 13, 15, 25, 27, 38 ja 39 kavandatakse harvendusraiet kokku 4,17 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 351 tm. Harvendusraiet tehakse hooldusraiena metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks (MS § 28 lg 4 p 2, lg 7 p 2). Harvendusraie tegemisel ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lg 4 alusel kehtestatud alammäärast (MS § 31 lg 2). Pärast harvendusraiet ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja¹ (MME) lisas 1 märgitust (MME § 6 lg 4).

Tihase kinnistu eraldistel 4, 10, 16, 23, 24 ja 26 kavandatakse sanitaarraiet kokku 3,99 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 287 tm. Sanitaarraie eesmärgiks on metsa hooldamine. Sanitaarraiet tehakse hooldusraiena metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust (MS § 28 lg 4 p 2, lg 7 p 3). Sanitaarraiega on lubatud raiuda puid, mis vastavad MME §-s 7 toodud tunnustele. Sanitaarraie käigus ei tohi puistu täius langeda alla 30% (MME § 6 lg 3).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Tihase kinnistu asub Harju maakonnas Kuusalu vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Loksa Vallavolikogu poolt 27.01.2000 kehtestatud Loksa valla üldplaneering² (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Loksa vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatavate raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud MME §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raie töödel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Kättesaadav: <https://www.kuusalu.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raie töödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tihase kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspiirkonnas.

Kavandatava raieala mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m)³ on kavandatud sanitaarraie sama kinnistu eraldisel 40 (0,54 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 34 tm), harvendusraie eraldistel 1, 6, 8, 12, 14, 19, 20, 21, 22, 28, 30, 33, 34, 35 ja 37 (5,86 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 250 tm) ning lageraie eraldistel 9 ja 29 (0,54 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 167 tm).

Lisaks kavandatakse raieid teisel pool Võsu-Kotka teed paikneval Luige kinnistul (katastritunnus 42301:004:0127), neist Tihase kinnistul kavandatava raieala 30 m mõjualasse ulatuvad vähesel määral eraldistel 115 ja 118 kavandavad harvendusraied (kokku 1,74 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 99 tm) ja eraldisel 123 juba registreeritud harvendusraie (0,27 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 6 tm), eraldisel 114 kavandatav sanitaarraie (0,56 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 40 tm) ning eraldisel 116 kavandatav aegjärgne raie (0,42 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 43 tm).

Raie tegega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raie alal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub valdavalt niisketel leostunud ja leetjatel gleimuldadel ja leede-gleimuldadel. Kavandataval raie alal kasvavad küpsed puistud, millest 75% on lehtpuu enamusega ja 25% kuuse enamusega.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike,

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmkk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavatest raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel ei esine häiringuid, mis võiksid mõjutada keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Lahemaa rahvuspark kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala koosseisu. Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pärandkultuurimaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi⁴ elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 18 lg 2). Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 22.

Kavandatav raieala jääb Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel valdavas osas III kategooria kaitsealuse⁵ linnuliigi laanepüü (*Tetrastes bonasia*) elupaika (registrikood KLO9130963).

Kultuuriväärtuseid raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatavate raiete mõju keskkonnaelementidele:

Kaitse-eeskirja järgi on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 22 lg 3). Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi – raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata.

Välisõhk ja kliima – kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ III kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 19.05.2004 määrusega nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele (sh kooskõlas kaitse-eeskirjaga), nii sanitaarraiega kui harvendusraiega raiutakse puistust hajasalt välja lähitulevikus väljalangevad nõrgemad puud, seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatavad raieid neid elemente oluliselt ei mõjuta, raieid on kavandatud kokku 8,16 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 638 tm (koos teiste samal kinnistul varasemalt registreeritud ning Luige kinnistul 30 m mõjualas kavandatavate/kavandatud raietega 18,09 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 1277 tm), raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatavad raied on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615) lisa 1 p 1 alap-s 24 ja p 2 alap-s 167.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lg 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lg 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisenähtude käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

Looduskaitseseaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätet (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:
http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Eraldistel 2, 4, 5, 10, 11, 13, 15, 16, 23, 24, 25, 26, 27, 38 ja 39 kavandatakse hooldusraiena harvendusraiet ja sanitaarraiet, mille käigus eemaldatakse lähitulevikus välja langevate puud, kuid puistu esimene rinne säilib. Vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu oluliselt.

Kavandataval raialal ei ole Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpe, kuid raieala 30 m mõjualas (sh Tihase kinnistul) on registreeritud Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpidest *9010 (vanad loodusemetsad) ja *91D0 (siirdesoo- ja rabametsad) (edaspidi ka metsaelupaigad). Eraldisega 13 piirnev metsaelupaik *9010 kattub suuremas osas ka vääriselupaigaga nr 110111 (tüüp: kuusikud ja kuusesegametsad), mis paikneb piirnevas riigimetsas Loksa metskond 94 maaüksusel (katastritunnus 42301:004:0264)⁸. Kuivõrd raieid ei tehta metsaelupaigas ning piirneval alal teostatava raie käigus puistu ülarinne säilib, siis ei saa piirnevatel aladel esinevate elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur. Samuti ei ole olulist mõju ka vääriselupaigale.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid metsamaterjali kokkuvedu on antud juhul võimalik teostada metsaelupaiku läbimata. Metsaelupaikade kahjustamine ei ole lubatud. Üldreeglina tuleb metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida, kuid kui see ei ole võimalik, siis tuleb kokkuveoteede kavandamise lähtuda üldistest põhimõtetest, mis on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt⁹.

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala III kategooria kaitsealuse linnuliigi laanepüü (*Tetrastes bonasia*) piiritletud elupaika. Laanepüü elupaikade kaitse on Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks (korralduse 615 lisa 1 p 1 alap 24).

Natura standardandmebaasi alusel on Lahemaa linnualal laanepüü puhul hinnatud seisund soodsaks, kui alal pesitseb 450–500 paari linde. Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava 2016–2025 (edaspidi *kaitsekorralduskava*) laanepüüle eraldi mõõdetavat kaitse-eesmärki ei sea, kuid toob esile 2014. aastal teostatud Lahemaa linnustiku inventuuri, mille hinnangul pesitses Lahemaa linnualal 400–500 laanepüü paari. EELIS-es on inventuuri läbi viimise ajal olnud leiukohti 1. Praeguse seisuga on Lahemaa rahvuspargis 21 laanepüü leiukohta kogupindalaga 171 ha. IUCN liikide ohustatuse hindamise järgi on laanepüü sigiv asurkond Eestis 2023. aasta seisuga ohualtis seisundis ja Euroopas 2021. aasta seisuga soodsas seisundis.

Juhul, kui laanepüü elupaikades, mis asuvad kaitseala piiranguvööndites ja kus liik on kaitse-eesmärgiks, lähtutakse põhimõtetest, et välditakse uuendusraieid (lage- ja turberaieid) ning muud raieid teostatakse väljaspool pesitusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 30. juunini, siis ei ole raie töödel laanepüüle olulist mõju. Lisaks on harvendus- ja valikraie käigus soovitatav jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata vähemalt 0,05 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Raidmeid on soovitatav ladustada selliselt, et need ei kataks olulist osa

⁸ Keskkonnaministri 04.01.2007 määruse nr 2 „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused” § 26¹ kohaselt korraldab riigimetsas riigimetsa majandaja vääriselupaiga kaitset EELIS-es esitatud suuniste kohaselt. Riigimetsas asuvas EELIS-esse kantud vääriselupaigas on keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul.

⁹ <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/muud-luba-vajavad-tegevused#juhis-kaitstavatel-a>

metsa pinnasest, et mitte vähendada oluliselt toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele¹⁰.

Laanepüü elupaigaks on enamasti segametsad, stabiilseimaks biotoobiks on raiumata eririndelised tuulemurdude ja häiludega vanad mitmekesised metsad. Enamasti märtsi keskpaiku hakkavad isased laanepüüd mängima ja kodupiirkonda kaitsma. Emaslinnud munevad tavaliselt aprilli teisel poolel, Eesti Ornitoloogiaühingu pesakaardiandmestiku põhjal on täiskurni leitud mai algusest juuni lõpuni, pojad kooruvad pärast 23–27 päevast haudumist ning nad lahkuvad pesast kohe pärast koorumist. Seejärel viibib emaslinnu juhitud pesakond lähiümbruses. Laanepüü pesitsuse võib nurjata pesitsusaegne häirimine või otsene kurna või pesapoegade hukkumine, kusjuures peamiseks negatiivseks faktoriks on pesitsusaegsed raietööd pesa läheduses tundlikul perioodil (pesitsemiseks valmistumise, munemise, haudumise ja väikeste poegade ajal). Pesitsusperioodil elupaigas metsaraiest hoidumine aitab tagada laanepüü eduka paljunemise. LKS § 55 lg 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

Arvestades, et kavandatavate raiete korral säilib puistute ülarinne ja raiet tehakse väljaspool laanepüü pesitsusperioodi, siis ei mõjuta kavandatavad raied Lahemaa linnuala sellisel määral, et väheneks liigile elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

Kuna kavandatava raieala 30 m mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletutele muid Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus nende alade kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatavad raied ei mõjuta ebasoodsalt Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Harvendusraie ja sanitaarraie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndis. Mõju rahvusparki kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p-s 3.3.1.2 (kaitse-eeskirja § 1 lg 1 p-de 2 ja 3 kohaselt kuulub metsaelupaikade *9010 ja *91D0 ning laanepüü kaitse ka Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärkide hulka). Alal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks.

Eraldisel 24 kavandataval sanitaarraie alal asub EELIS-e andmetel III kategooria kaitsealuse taimeliigi vööthuul-sõrmkäpa (*Dactylorhiza fuchsii*) leiukoht (KLO9308183). Liik ei ole Lahemaa rahvusparki (ega ka Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala) kaitse-eesmärgiks. Vööthuul-sõrmkäpa kaitse on seotud Lahemaa rahvusparki üldise kaitse-eesmärgiga, milleks on muu hulgas kaitsta kaitsealuseid liike ja nende elupaiku.

Eraldisel 27 kavandatav sanitaarraie ala jääb EELIS-e andmetel osaliselt III kategooria kaitsealuste taimeliikide kahelehise käokeele (*Platanthera bifolia*) ja kahkjaspunase sõrmkäpa (*Dactylorhiza incarnata*) leiukohta (registrikoodid vastavalt KLO9340487 ja KLO9340488). Liigid ei ole Lahemaa rahvusparki (ega ka Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala) kaitse-

¹⁰ Allikas: Keskkonnaameti 02.01.2024 korraldusega nr 1-3/24/1 kinnitatud „Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhis” (leitav Keskkonnaameti kodulehelt: <https://keskkonnaamet.ee/eluslooduslooduskaitse/metsandus/metsateatis-ja-metsaregister>), mille koostamisse on olnud kaasatud Keskkonnaameti ja Keskkonnaministeeriumi spetsialistid, liigieksperdid ja looduskaitsebioloogid Tartu Ülikoolist, Eestimaa Looduse Fondist, Eesti Ornitoloogiaühingust jt institutsioonidest.

eesmärgiks. Vööthuul-sõrmkäpa ja kahelelise käokeele kaitse on seotud Lahemaa rahvusparki üldise kaitse-eesmärgiga, milleks on muu hulgas kaitsta kaitsealuseid liike ja nende elupaiku.

Vööthuul-sõrmkäpp on käpaliste sugukonda kuuluv liik, mis on hajusalt levinud üle Eesti, rohkemaarvuliselt läänesaartel ja Põhja-Eestis. Eesti punase nimestiku andmetel on liik Eestis soodsas seisundis (2023. a seis). Kasvukohana eelistab vööthuul-sõrmkäpp salu-, sooviku-, kõdusoo- ja madalsoometsi, puisniite, niiskeid niite, teeservi, sihte, kraavipervi jms. Liik on võimeline kasvama laias valgustingimuste ulatuses. Peamiseks ohuteguriks peetakse kasvukohtade võsastumist ja kuivendamist. Liigi kasvukoha soodsa seisukorra tagamiseks on soovitatav teha raietöid külmunud pinnasega ning vältida kasvukohta kokkuveoteede rajamist, raidmete kuhjamist või seal põletamist.

Kaheleline käokeel on samuti käpaliste sugukonda kuuluv liik, mida leidub hajusalt üle Eesti. Eesti punase nimestiku andmetel on liik Eestis soodsas seisundis (2023. a seis). Eelistab kasvada niitudel, loopealsetel ja kadastikes, hõredates metsades ja sihtidel, sooservades ja kraavipervedel. Peamiseks ohuteguriks peetakse niitude, karjamaade jms avamaade võsastumine niitmise või/ja karjatamise katkemisel.

Kahkjaspunane sõrmkäpp on samuti käpaliste sugukonda kuuluv liik, mis on tavaline üle Eesti. Eesti punase nimestiku andmetel on liik Eestis soodsas seisundis (2023. a seis). Eelistab kasvada niisketes ja avatud kohtades. Soo-, ranna- ja luhaniitudel, allika- ja madalsoodes, kraavides, veekogude kaldal. Peamiseks ohuteguriks peetakse kasvukohtade kuivendamist ja võsastumist.

Kuivõrd Tihase kinnistul on metsamaterjali kokkuvedu külmumata pinnasega keelatud (kaitse-eeskirja § 22 lg 3) ja hooldusraietega vähendatakse puistute täiust määral, mis muudab ala valgustingimused seal kasvavatele orhideeliikidele pigem soodsamaks, siis kavandatud raiedliikide kasvukohti ei kahjusta.

Kavandataval raieala ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte (sh liikide leiukohti).

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatavatel harvendus- ja sanitaarraietel raiel Tihase kinnistul ei ole olulist kumulatiivset mõju, sest puistust raieakse välja vaid nõrgemad allajäänud ja kahjustatud puud. Korraga läheb kinnistul raiesse üle 15 ha suurune ala, kuid sellise raietööde planeerimise korral tehakse ühes piirkonnas vajalikud raied korraga ära ja nii on tegemist ajutise häiringuga. Hooldusraietele ei ole seaduses sätestatud raielangi suuruse ülempiiri, seega ei sõltu nende raiete mõju langi pindalast. Juhul, kui raietööde tegemisel järgitakse raieliikidele seadusega sätestatud nõudeid, siis ei ole raietel olulist mõju. Teadaolevalt ei kavandata raiealal ega selle lähiümbruses muid tegevusi, millega raiete mõju võiks kumuleeruda.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 22 lg-le 3 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 4 kohaselt Keskkonnaamet) võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

Metsaelupaikade kahjustamine ei ole lubatud. Üldreeglina tuleb metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida, kuid kui see ei ole võimalik, siis tuleb kokkuveoteede kavandamise lähtuda üldistest põhimõtetest, mis on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt¹¹.

MME § 7 kohaselt võib sanitaarraie korras raiuda:

- 1) surnud puid;
- 2) väliselt nähtava tüvemädanikuga ja tüvemädaniku tekitajate viljakehaga puid;
- 3) puid, millel on juurepessu kahjustusega seotud tugev vaiguvool;
- 4) tüvekahjuritest asustatud puid;
- 5) puid, millel enam kui pool võra on pöördumatult kahjustatud, ja kuiva ladvaga puid;
- 6) puid, millel on põlenud juurekaela piirkond ja selle ümbruses paiknev metsakõdu;
- 7) kuuski, mille koor on puiduni kahjustatud vähemalt 10% ulatuses tüve ümbermõõdust ja teiste liikide puid, mille koor on kahjustatud vähemalt 30% ulatuses tüve ümbermõõdust;
- 8) tormiheidet, tormimurdu ja tormi vaalitud puid ning lumemurdu ja lume vaalitud puid.

Sanitaarraie hinnangulise mahu täitumisel tuleb raie jätkamiseks esitada uus sanitaarraie metsateatis.

Vastavalt MME § 6 lg-le 3 ei tohi sanitaarraie käigus puistu täius langeda alla 30%.

Harvendusraie tegemisel ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks kehtestatud alammäärast (MS § 31 lg 2, MME § 6 lg 4).

LKS § 55 lg 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine on laanepüü elupaigas liigi paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil 1. aprillist kuni 30. juunini keelatud. LKS § 55 lg-st 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab laanepüüst lähtuv ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Harvendusraie käigus jätta laanepüü elupaigas 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata vähemalt 0,05 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Raidmed ladustada selliselt, et need ei kataks olulist osa metsa pinnasest, et mitte vähendada oluliselt toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele.

Raiete tegemisel tuleb säilitada koosluse looduslik tasakaal ning liigiline ja vanuseline mitmekesisus (kaitse-eeskirja § 22 lg 2). Soovitav on olemasolul säilitada osa surnuid ja surevaid puid, jalalseisvaid puutüükaid, lamapuitu, õõnsuste, lõhede või lennuavadega ning väga suure rinnasdiameetriga (üle 40 cm) või ebatavalise kasvuga puid. Sellised elemendid metsas võimaldavad leida elu- ja toitumispaidu erinevatele linnu-, putuka- ja seeneliikidele, suurendades seega ka liigilist ja vanuselist mitmekesisust.

Keelatud on raidmete kuhjamine ja põletamine kaitsealuste taimeliikide leiukohtades.

¹¹ <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/muud-luba-vajavad-tegevused#juhis-kaitstavatel-a>

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega metsaregistris ning avalikustatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Küllli Rahu
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond